

Bruselj, 30.9.2020
SWD(2020) 317 final

DELOVNI DOKUMENT SLUŽB KOMISIJE

**Poročilo o stanju pravne države za leto 2020
Poglavje o stanju pravne države na Malti**

Spremni dokument

**K SPOROČILU KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU,
EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**Poročilo o stanju pravne države za leto 2020
Stanje pravne države v Evropski uniji**

{COM(2020) 580 final} - {SWD(2020) 300 final} - {SWD(2020) 301 final} -
{SWD(2020) 302 final} - {SWD(2020) 303 final} - {SWD(2020) 304 final} -
{SWD(2020) 305 final} - {SWD(2020) 306 final} - {SWD(2020) 307 final} -
{SWD(2020) 308 final} - {SWD(2020) 309 final} - {SWD(2020) 310 final} -
{SWD(2020) 311 final} - {SWD(2020) 312 final} - {SWD(2020) 313 final} -
{SWD(2020) 314 final} - {SWD(2020) 315 final} - {SWD(2020) 316 final} -
{SWD(2020) 318 final} - {SWD(2020) 319 final} - {SWD(2020) 320 final} -
{SWD(2020) 321 final} - {SWD(2020) 322 final} - {SWD(2020) 323 final} -
{SWD(2020) 324 final} - {SWD(2020) 325 final} - {SWD(2020) 326 final}

POVZETEK

Parlament je pred kratkim soglasno sprejel več reform malteškega pravosodnega sistema. Zlasti reforme sistema imenovanja sodnikov in disciplinskih postopkov so namenjene izboljšanju sistema zavor in ravnovesij z omejevanjem vloge predsednika vlade in parlamenta. Cilj teh reform je krepitev neodvisnosti sodstva in sistema delitve oblasti ter odzivanje na nekatera priporočila Beneške komisije iz decembra 2018 in priporočila Evropske komisije in Sveta v okviru evropskega semestra. Beneška komisija je na splošno pozdravila načrte za reforme in trenutno pripravlja dodatno mnenje o zakonodajnih besedilih teh reform. Vzpostavlja se tožilstvo pod vodstvom generalnega državnega tožilca, ki bo popolnoma ločeno od državnega pravobranilca. Nerešeni ostajajo pomembni pomisleki glede učinkovitosti pravosodnega sistema, saj so sodni postopki zelo dolgotrajni na vseh ravneh in za vse kategorije zadev.

Razkrita je bila globoka korupcija, javnost pa je odločno zahtevala znatno okrepitev zmogljivosti za boj proti korupciji in širšo reformo pravne države. Obsodbe v zadevah, povezanih s korupcijo na visoki ravni, so redke. Začel se je obsežen projekt reforme za odpravo vrzeli in okrepitev institucionalnega protikorupcijskega okvira, tudi v zvezi s kazenskim in sodnim pregonom. Te reforme vključujejo nova pravila o imenovanju policijskega komisarja in prenosu pooblastil za pregon, vključno z zadevami v zvezi s korupcijo, s policije na generalnega državnega tožilca, reformo stalne protikorupcijske komisije in nove določbe, ki omogočajo pritožbe zoper neuvedbo pregona s strani generalnega državnega tožilca. Uspešno izvajanje teh reform bo pokazalo, koliko so se poleg priporočil Evropske komisije upoštevala še priporočila Beneške komisije in skupine GRECO.

Svoboda izražanja in svoboda medijev sta zapisani v malteški ustavi. Umor najvidnejše malteške preiskovalne novinark Daphne Caruana Galizia oktobra 2017 so številni videli kot napad na svobodo izražanja, sprožil pa je tudi pomisleke o svobodi medijev in varnosti novinarjev na Malti. Druga področja, ki vzbuja skrb, vključujejo dejansko neodvisnost regulativnega organa za medije ter pravne in spletne grožnje preiskovalnim novinarjem. Dve glavni parlamentarni politični stranki imata v lasti, nadzirata ali upravljata več malteških medijskih in radiotelevizijskih hiš, kar še naprej močno vpliva na malteški medijski prostor.

Parlament je pred kratkim sprejel več reform glede sistema zavor in ravnovesij. Predvsem so bila sprejeta nova pravila glede volitev in razrešitve predsednika republike ter reforme za krepitev vloge varuha človekovih pravic. Predloženi so bili tudi drugi zakonodajni predlogi o omejitvi vloge predsednika vlade pri imenovanju več neodvisnih komisij. Cilj teh reform je krepitev celotnega sistema zavor in ravnovesij ter odzivanje na nekatera priporočila Beneške komisije, ki pripravlja tudi dodatno mnenje o zakonodajnih besedilih teh reform. Proučuje se tudi potreba po drugih morebitnih ustavnih reformah, vključno z delovanjem parlamenta. V javnih razpravah imajo vse pomembnejšo vlogo organizacije civilne družbe.

I. PRAVOSODNI SISTEM

Na malteški pravosodni sistem vplivajo pravne tradicije kontinentalnega in občega prava. Sodišča se delijo na višja in nižja sodišča. Višja sodišča sestavljajo sodniki ter vključujejo civilno sodišče, kazensko sodišče, pritožbeno sodišče, kazensko pritožbeno sodišče in

ustavno sodišče¹. Nižja sodišča sestavljajo mirovni sodniki ter vključujejo mirovno sodišče (Malta) in mirovno sodišče za otok Gozo. Sodstvo vodi predsednik vrhovnega sodišča, ki predseduje tudi ustavnemu sodišču. Neodvisnost sodstva je določena v ustavi, ki zagotavlja nedotakljivost sodnikov in mirovni sodnikov. Delo sodstva nadzira komisija za upravljanje sodstva². Obstaja več specializiranih sodišč, pristojnih za posebna področja. Vzpostavlja se popolnoma ločeno tožilstvo. Odvetniška zbornica (Chamber of Advocates) je neodvisni in samoregulativni strokovni organ, ki ga sestavljajo odvetniki. Julija 2020 je parlament sprejel več ustavnih reform na področju pravosodja³.

Neodvisnost

Julija 2020 je bila sprejeta reforma sistema imenovanja sodnikov in mirovni sodnikov. Spomladi leta 2020 je vlada predložila vrsto predlogov reform, tudi v zvezi s sistemom imenovanja sodnikov, da bi se obravnavala priporočila Beneške komisije iz decembra 2018⁴. Parlament je zakonodajni predlog o spremembi ustave sprejel 29. julija 2020. Pri obravnavi vseh predlogov je sodelovala Beneška komisija⁵, ki je predloge tudi ocenila, vendar še ni sprejela mnenja o zakonodajnih besedilih. V prejšnjem okviru je sodnike in mirovne sodnike imenoval predsednik Malte „po posvetovanju s predsednikom vlade“. Odbor za imenovanje sodnikov je ugotavljal, ali kandidati izpolnjujejo merila za imenovanje za sodnika, vendar kandidatov ni razvrščal po vrstnem ali kakršnem koli drugem prednostnem redu. Vloga odbora za imenovanje sodnikov je bila določiti skupino kandidatov za imenovanje za sodnike, predsednik vlade je imel diskrecijsko pravico, da izbere kandidate za imenovanje za sodnike ali mirovne sodnike, vloga predsednika republike pa je bila zgolj formalna⁶. V skladu z novo zakonodajo, ki jo je sprejel parlament, se je spremenila sestava odbora za imenovanje sodnikov, tako da je več kot polovica njegovih članov zdaj iz vrst sodstva⁷. Razpisi za posamezna sodniška mesta bodo objavljeni. Odbor za imenovanje sodnikov bo tri najprimernejše kandidate za posamezno mesto predlagal neposredno predsedniku republike, ki bo s prejetega seznama kandidatov izbral sodnike ali mirovne sodnike⁸. Merila za ocenjevanje so zapisana v ustavi. Te reforme ob upoštevanju priporočil Sveta Evrope⁹ prispevajo h krepitvi neodvisnosti sodstva. Na to vprašanje so opozorili tudi Evropska komisija in Svet v priporočilu za posamezno državo v okviru evropskega semestra 2020¹⁰ ter

¹ Civilno sodišče je sestavljeno iz treh oddelkov, in sicer iz oddelka za družinske zadeve, oddelka za gospodarske zadeve in nepravdnega oddelka.

² Komisija za upravljanje sodstva je polnopravna članica Evropske mreže sodnih svetov.

³ Act no. XLIII of 2020 to amend the Constitution of Malta relative to the appointment of judges and magistrates; Act no. XLV of 2020 to provide for the amendment of the Constitution of Malta and to the Commission for the Administration of Justice Act, Cap. 369, relative to the removal from office of judges and magistrates; Act no. XLI of 2020 to continue implementing reforms in the Justice Sector by providing for the judicial review of decisions not to prosecute and other decisions of the Attorney General.

⁴ Venice Commission opinion (CDL-AD(2018)028).

⁵ Venice Commission opinion (CDL-AD(2020)006).

⁶ Predsednik vlade je lahko ob upoštevanju določenih zahtev po preglednosti imenoval tudi osebo, ki ni uspešno opravila preverjanja s strani odbora za imenovanje sodnikov.

⁷ V skladu z reformo bodo odbor za imenovanje sodnikov sestavljali predsednik vrhovnega sodišča, dva sodnika in mirovni sodnik, ki jih izvolijo njihovi kolegi, generalni revizor, varuh človekovih pravic in predsednik odvetniške zbornice.

⁸ Imena treh primernih kandidatov bodo objavljena. Predsednik vlade v postopku imenovanja ne bo več sodeloval.

⁹ Recommendation CM/Rec(2010)12 of the Committee of Ministers of the Council of Europe, točka 47. Predloženi zakonodajni predlog vsebuje spremembe ustave.

¹⁰ Priporočilo Sveta Evropske unije z dne 20. julija 2020 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Malte za leto 2020 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Malte za leto 2020, str. 13. Svet v tem priporočilu med

Evropski parlament¹¹. Beneška komisija je v svojem mnenju z dne 19. junija 2020 na splošno pozdravila načrte za reforme o imenovanju sodnikov¹², hkrati pa je opozorila na potrebo po nadaljnjih korakih za doseganje ustreznosti celotnega sistema zavor in ravnovesij v skladu s svojim mnenjem iz decembra 2018. Poleg tega Beneška komisija trenutno pripravlja dodatno mnenje o zakonodajnih besedilih teh reform¹³. V skladu z reformo bosta morali imenovanje predsednika vrhovnega sodišča podpreti dve tretjini poslancev¹⁴, in to brez sodelovanja sodstva ali odbora za imenovanje sodnikov¹⁵. Glede na različne vloge predsednika vrhovnega sodišča (predsednik ustavnega sodišča, predsednik pritožbenega sodišča, predsedovanje v obeh pritožbenih komisijah) in njegovo pomembno odgovornost pri upravljanju pravosodnega sistema (predsednik odbora za imenovanje sodnikov, član komisije za upravljanje sodstva, pristojne za sodno disciplino) je Beneška komisija poudarila, da je treba imenovanje predsednika vrhovnega sodišča čim bolj depolitizirati¹⁶.

Parlament je sprejel tudi reformo v zvezi s postopkom razrešitve sodnikov in mirovnih sodnikov. V prejšnjem okviru je o razrešitvah sodnikov in mirovnih sodnikov odločal parlament. Beneška komisija je priporočila depolitizacijo postopka¹⁷. V skladu z reformami bodo odločitve o razrešitvi sodnikov in mirovnih sodnikov v prisojnosti komisije za upravljanje sodstva, ki jo večinoma sestavljajo člani sodstva. Parlament ne bo več sodeloval pri odločitvah o razrešitvi sodnikov ali mirovnih sodnikov. Reforme poleg tega zagotavljajo možnost pritožbe zoper razrešitve na ustavnem sodišču¹⁸. Te reforme ob upoštevanju priporočil Sveta Evrope¹⁹ krepijo neodvisnost sodstva. Beneška komisija je v svojem mnenju

drugim poziva k dokončanju reforme za odpravo sedanjih pomanjkljivosti glede institucionalnih zmogljivosti in upravljanja, da poveča neodvisnost sodstva.

¹¹ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 18. decembra 2019 o pravni državi na Malti po nedavnih razkritjih okoliščin umora Daphne Caruana Galizia; Resolucija Evropskega parlamenta z dne 28. marca 2019 o stanju na področju spoštovanja načela pravne države in boja proti korupciji v EU, zlasti na Malti in Slovaškem; Resolucija Evropskega parlamenta z dne 15. novembra 2017 o pravni državi na Malti. V teh resolucijah so poleg pomislekov glede pravosodnega sistema na Malti izraženi tudi pomisleki glede protikorupcijskega okvira, pluralnosti medijev in drugih institucionalnih vprašanj, povezanih s sistemom zavor in ravnovesij, obravnavanih v oddelkih II, III in IV tega poglavja o državi.

¹² Venice Commission opinion (CDL-AD(2020)006).

¹³ To mnenje bo predvidoma sprejeto oktobra 2020.

¹⁴ V prejšnji ureditvi je predsednika vrhovnega sodišča imenoval predsednik republike po posvetovanju s predsednikom vlade, odbor za imenovanje sodnikov pa pri tem ni imel nobene vloge. Vendar je bil sedanjí predsednik vrhovnega sodišča Malte izvoljen s soglasjem opozicije, njegovo imenovanje pa je soglasno potrdil parlament, čeprav za to še ni bilo pravne obveznosti, saj nove pravne določbe še niso začele veljati.

¹⁵ Dokler parlament ne doseže dvotretjinske večine, v skladu z novimi pravili funkcijo predsednika vrhovnega sodišča ne glede na okoliščine še naprej opravlja oseba, ki je trenutno na tem položaju, tudi če je že dopolnila 65 let.

¹⁶ Beneška komisija je zlasti priporočila, da se predsednik vrhovnega sodišča imenuje na enak način kot drugi sodniki ali da o tem odloča nepristranski organ, ko se parlament znajde na mrtvi točki.

¹⁷ Venice Commission opinion (CDL-AD(2018)028), točki 52 in 53.

¹⁸ Evropsko sodišče za človekove pravice je poudarilo, da morajo sodišča, ki pregledujejo razrešitve članov sodstva, imeti pristojnost, da odločajo o vseh dejanskih in pravnih vprašanjih, upoštevni za spor, o katerem odločajo; sodba senata Evropskega sodišča za človekove pravice z dne 5. maja 2020 v zadevi Kövesi proti Romuniji, št. 3594/19 in sodba velikega senata Evropskega sodišča za človekove pravice z dne 6. novembra 2018 v zadevi Ramos Nunes de Carvalho e Sá proti Portugalski, pritožbe št. 55391/13, 57728/13 in 74041/13.

¹⁹ Venice Commission, Rule of Law Checklist (CDL-AD(2016)017), točka 78. Glej tudi Recommendation CM/Rec(2010)12 of the Committee of Ministers of the Council of Europe, točka 69 in Venice Commission Report (CDL-AD(2010)004), točka 43. V skladu s sodno prakso Sodišča (sodba z dne 25. julija 2018 v zadevi LM, C- 216/18 PPU, točka 67) zahteva po neodvisnosti predpostavlja tudi, da disciplinska ureditev, ki velja za osebe, ki opravljajo sodno funkcijo, vsebuje potrebne varovalke za izognitev kakršni koli nevarnosti, da bo taka ureditev uporabljena kot sistem političnega nadzora nad vsebino sodnih odločb. Glede tega določitev pravil, s katerimi so zlasti opredeljena ravnanja, ki pomenijo disciplinske kršitve, in sankcije,

iz junija 2020 pozdravila načrte za reforme²⁰, trenutno pa pripravlja dodatno mnenje o zakonodajnih besedilih teh reform²¹.

Po mnenju javnosti je stopnja neodvisnosti sodstva približno povprečna. To velja za mnenje splošne javnosti o neodvisnosti sodstva (52 % anketirancev meni, da je neodvisnost dokaj ali zelo dobra) in mnenje podjetij (48 % podjetij meni, da je neodvisnost dokaj ali zelo dobra)²².

Vzpostavlja se popolnoma ločeno tožilstvo. Do nedavnega je večino pregonov izvajala policija, generalno državno tožilstvo pa je neposredno preganjalo samo najhujša kazniva dejanja²³. Poleg tega je generalni državni tožilec združeval tožilske funkcije z vlogo pravnega svetovalca vlade in zastopal državo v sodnih postopkih, kar je vzbujalo pomisleke glede delitve oblasti²⁴. Vlada se je odzvala na priporočila Beneške komisije in leta 2019 objavila svojo namero o vzpostavitvi ločenega tožilstva²⁵. Kot prvi korak je vzpostavila državno pravobranilstvo, da bi to prevzelo netožilske funkcije, ki jih je v preteklosti opravljal generalni državni tožilec. Državni pravobranilec je pravni svetovalec vlade. Generalni državni tožilec bo pristojen za pregon vseh kaznivih dejanj. Vlada namerava oktobra 2020 parlamentu predložiti predlog zakona o razširitvi tožilskih funkcij generalnega državnega tožilca tudi na manj huda kazniva dejanja. Poleti 2020²⁶ se je začel postopen prenos zadev s policije na tožilstvo, nazadnje pa bi morali biti vsi pregoni predani generalnemu državnemu tožilcu²⁷. Zato bo potrebno še nekaj časa, preden bodo reforme državnega tožilstva v celoti učinkovite. Julija 2019 je parlament sprejel zakon v zvezi z generalnim državnim tožilcem, v katerem je določen nov postopek imenovanja. V skladu z zakonom mora predsednik vlade pri svojih priporočilih predsedniku republike o imenovanju generalnega državnega tožilca v skladu s členom 91 ustave ustrezno upoštevati priporočila komisije za imenovanje. V skladu z novim postopkom je 8. septembra 2020 predsednik vlade sprejel kandidata, ki ga je kot generalnega državnega tožilca Malte predlagala komisija za imenovanje. V primerjavi s prejšnjim postopkom imenovanja se je s temi spremembami okrepil sistem zavor in ravnovesij. Kot dejstvo, ki vzbuja skrb, je bilo izpostavljeno, da imenovanje generalnega državnega tožilca v praksi pretežno ostaja v pristojnosti predsednika vlade²⁸.

Na različnih področjih deluje veliko specializiranih sodišč. Med temi sodišči so odbor za pritožbe beguncev, sodišče za okolje in prostor, sodišče za reševanje potrošniških sporov, pritožbeno sodišče za varstvo konkurence in potrošnikov, delovno sodišče, pritožbeno

ki se konkretno uporabljajo, s katerimi je določeno posredovanje neodvisnega organa v skladu s postopkom, v katerem so v celoti zagotovljene pravice iz členov 47 in 48 Listine, zlasti pravica do obrambe, in s katerimi je predvidena možnost sodnega izpodbijanja odločitev disciplinskih organov, pomeni celoto bistvenih jamstev za ohranitev neodvisnosti sodne oblasti.

²⁰ Venice Commission opinion (CDL-AD(2020)006), točke 46–52.

²¹ To mnenje bo predvidoma sprejeto oktobra 2020.

²² Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2020, sliki 44 in 46. Stopnja neodvisnosti sodstva po mnenju anketirancev se razvrsti na naslednji način: zelo nizka (manj kot 30 % anketirancev meni, da je neodvisnost sodstva dokaj dobra in zelo dobra); nizka (od 30 do 39 %), povprečna (od 40 do 59 %), visoka (od 60 do 75 %), zelo visoka (nad 75 %).

²³ Pregon pred nižjimi sodišči je izvajala policija, pregon pred višjimi sodišči pa generalni državni tožilec.

²⁴ Venice Commission opinion (CDL-AD(2018)028), točke 54–73.

²⁵ Glej prejšnjo opombo.

²⁶ Postopek zaposlovanja novega osebja v državnem tožilstvu še poteka.

²⁷ Venice Commission opinion (CDL-AD(2020)006), točka 56.

²⁸ European Commission, Country Report Malta 2020, SWD(2020) 517 final, str. 41. 15. avgusta 2020 je sedanji generalni državni tožilec predložil svoj odstop z učinkom od 9. septembra 2020. Po njegovem odstopu je bila v skladu s členom 2(2)(a) odloka o generalnem državnem tožilcu (poglavje 90) ustanovljena komisija za imenovanje.

sodišče, pristojno za dostop do informacij in varstvo podatkov, sodišče za pregled zadev v zvezi z duševnim zdravjem, patentno sodišče, pritožbeno sodišče za policijska dovoljenja, komisije sodišč za upravni pregled in pritožbeno sodišče za zaporne kazni. Beneška komisija je izrazila pomisleke glede teh specializiranih sodišč, saj zanje ne velja enaka raven neodvisnosti kot za redno sodstvo²⁹.

Kakovost

Sprejeti so bili nekateri ukrepi za izboljšanje kakovosti pravosodnega sistema. Sprejeti so bili predvsem naslednji ukrepi za nadaljnje izboljšanje uporabe orodij IT na sodiščih: (i) elektronska vložitev in elektronsko plačilo taks se razširja na več civilnih sodišč; (ii) državljanom in pravnim strokovnjakom je omogočen brezplačen spletni dostop, da si lahko ogledajo akte, ki se nanašajo na njihove zadeve, in (iii) vzpostavljena je bila platforma e-sodstvo, ki splošni javnosti in pravnim strokovnjakom ponuja različne storitve v zvezi s pravosodjem. Vlada pripravlja digitalno strategijo in akcijski načrt za krepitev uporabe tehnologije v pravosodnem sistemu³⁰. Glede usposabljanja v pravosodju se je povečal proračun odbora za pravosodne študije³¹, kar bo zagotovilo boljšo ponudbo in kakovost storitev usposabljanja. Leta 2018 v zvezi z več pomembnimi pravosodnimi veččinami ni bila evidentirana nobena dejavnost usposabljanja v pravosodju³². Težava ostaja pomanjkanje usposabljanja o sodniški etiki³³.

Sistem dodeljevanja zadev je v postopku pregleda. V skladu s sedanjim okvirom zadeve dodeljuje sodni tajnik, in sicer po navodilih predsednika vrhovnega sodišča. Namen pregleda je vzpostavitev novega sistema, ki bo ustrezal zapletenosti evidentiranih zadev, da se zagotovita boljša razdelitev vseh prejetih zadev in višja stopnja učinkovitosti.

Učinkovitost

Trajanje sodnih postopkov ostaja med najdaljšimi v EU. Kljub nekaterim izboljšavam v zadnjih letih trajanje postopkov na vseh ravneh in v vseh kategorijah zadev ostaja zelo dolgo³⁴. Leta 2018 so sodišča za civilne in gospodarske pravne zadeve na prvi stopnji povprečno potrebovala 440 dni za rešitev posamezne zadeve, kar je eno od najdaljših obdobji za reševanje zadev v EU³⁵. Stanje je še slabše zaradi dolgotrajnih postopkov na drugi stopnji (v povprečju 1 120 dni)³⁶. Kljub nekaterim izboljšavam v zadnjih letih vzrok za skrb ostaja

²⁹ Venice Commission opinion (CDL-AD(2020)006), točki 97 in 98.

³⁰ Julija 2020 je bilo izvedeno javno posvetovanje, ki ga financira EU in nadzira Evropska komisija za učinkovitost pravosodja (CEPEJ).

³¹ Iz slik 32 in 33 iz Pregleda stanja na področju pravosodja v EU za leto 2020 je razvidno, da so skupni javnofinančni odhodki za sodišča povprečni v primerjavi z drugimi državami članicami. Glede na podatke malteških organov se je proračun odbora za pravosodne študije z 9 000 EUR na leto povečal na 20 000 EUR.

³² Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2020, slika 38.

³³ GRECO, Fourth Evaluation Round – Second Compliance Report on Malta, priporočilo vi.

³⁴ Od leta 2018 Evropska komisija Malti zagotavlja podporo za izvajanje reform na področju pravosodja prek programa za podporo strukturnim reformam, in sicer v zvezi z (i) izboljšanjem učinkovitosti in kakovosti pravosodnega sistema s skrajšanjem trajanja postopkov pred mirovnimi sodišči, ocenjevanjem delovanja pritožbenega sodišča in zagotavljanjem podpore za razvoj strategije človeških virov; (ii) vzpostavitvijo digitalne strategije za malteški pravosodni sistem; (iii) podporo reorganizacije generalnega državnega tožilstva in državnega pravobranilstva.

³⁵ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2020, slika 6.

³⁶ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2020, slika 7.

tudi dolgotrajnost postopkov na upravnih sodiščih (v povprečju 1 057 dni). Iz stopnje rešenih zadev je poleg tega razvidno, da sodišča trenutno delujejo na robu svojih zmogljivosti³⁷, Malta pa je med državami članicami z najmanjšim številom sodnikov na prebivalca³⁸. Skrb zlasti vzbuja tudi povprečno trajanje sodnih zadev v zvezi s pranjem denarja na prvi stopnji (več kot 2 000 dni), stanje pa se je v letu 2018 še poslabšalo³⁹. Na podlagi sklepa nadzornika za javno zdravje so v okviru nujnih ukrepov za spopadanje s pandemijo COVID-19 sodišča zaprli, roki pa so prenehali teči od 16. marca 2020⁴⁰. Navedeni sklep je bil razveljavljen 5. junija 2020⁴¹.

II. PROTİKORUPCIJSKI OKVIR

Institucionalni protikorupcijski okvir je sestavljen iz več organov. Stalna protikorupcijska komisija je pristojna za preprečevanje korupcije in izvajanje upravnih preiskav koruptivnih praks. Komisar za standarde v javnem življenju lahko presodi, ali so ministri, parlamentarni sekretarji ali drugi uslužbenci parlamenta delovali v nasprotju z zakoni, kršili poklicno etiko ali druge dolžnosti ali zlorabili pooblastila. Za preiskave in pregon kaznivih dejanj korupcije je bila do zdaj odgovorna predvsem policija (enota za gospodarski kriminal), vendar bo zaradi sedanjih reform (glej oddelek I) generalni državni tožilec prevzel pregon vseh kaznivih dejanj, za katera je zagrožena zaporna kazen, daljša od dveh let, vključno z gospodarskimi kaznivimi dejanji, korupcijo in pranjem denarja. V boju proti korupciji sodelujeta tudi finančni preiskovalni urad (FIAU) in urad za notranjo revizijo in preiskave. Slednji opravlja notranjo revizijo in preiskave v vseh vladnih službah in agencijah. Kazniva dejanja korupcije so vključena v kazenski zakonik⁴². Julija 2020 je parlament sprejel več reform glede protikorupcijskega okvira⁴³. Tekoča preiskava in ločena javna raziskava umora preiskovalne novinarke Daphne Caruana Galizia sta razkrili globoko korupcijo in sprožili odločno zahtevo javnosti po znatni okrepitvi zmogljivosti za boj proti korupciji in širši reformi pravne države.

Malta se je z oceno 54/100 na indeksu zaznave korupcije, ki ga objavlja organizacija Transparency International, uvrstila na 14. mesto v EU in 50. mesto na svetovni ravni⁴⁴. Iz raziskave Eurobarometer izhaja, da 89 % anketirancev na Malti meni, da je korupcija močno razširjena (povprečje v EU je 71 %), 54 % pa jih meni, da korupcija vpliva nanje osebno v njihovem vsakdanjem življenju (povprečje v EU je 26 %)⁴⁵. Kar zadeva podjetja, 76 % podjetij meni, da je korupcija močno razširjena (povprečje v EU je 63 %), 60 % podjetij pa meni, da je korupcija težava pri poslovanju (povprečje v EU je 37 %). Hkrati 37 %

³⁷ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2020, slika 8.

³⁸ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2020, slika 35.

³⁹ Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2020, slika 21.

⁴⁰ Med zaprtjem sodišč je odvetniška zbornica večkrat pozvala k uvedbi virtualnih sodnih obravnav, vključno s poročilom, objavljenim 20. aprila 2020, o možnostih delovanja sodišča v sedanjih okoliščinah zaradi pandemije COVID-19.

⁴¹ Vsa sodišča so bila ponovno odprta, vključno z višjimi in nižjimi sodišči, pritožbenimi sodišči ne glede na njihovo pristojnost ali jurisdikcijo, vsemi sodišči, ustanovljenimi z zakonom, ter vsemi sveti, komisijami, odbori ali drugimi subjekti, pred katerimi potekajo kakršni koli postopki ali se opravljajo postopki, za katere so predvideni zakonski ali upravni roki glede predložitve zahtevkov, odgovorov na tožbe ali izvajanja drugih procesnih dejanj.

⁴² Poglavje 9 Laws of Malta.

⁴³ Act no. XLVI of 2020 to amend various laws aimed at reforming the procedure by which appointments to the Permanent Commission Against Corruption are made. Act no. XLI of 2020 to continue implementing reforms in the Justice Sector by providing for the judicial review of decisions not to prosecute and other decisions of the Attorney General.

⁴⁴ Transparency International (2020), 2019 Corruption Perceptions Index.

⁴⁵ Special Eurobarometer 502.

anketirancev meni, da je uspešnih pregonov, ki odvrčajo od koruptivnih praks, dovolj (povprečje v EU je 36 %), 45 % podjetij pa meni, da so ljudje in podjetja, ki jih ujamejo pri podkupovanju visokega uradnika, ustrezno kaznovani (povprečje v EU je 31 %) ⁴⁶.

Glede stalne protikorupcijske komisije (v nadaljnjem besedilu: komisija PCAC) so bile sprejete spremembe za obravnavo strukturnih pomanjkljivosti in zmanjšanje vloge predsednika vlade pri imenovanju njenih članov. Komisija PCAC je pristojna za preprečevanje korupcije in upravne preiskave glede poročil, povezanih s korupcijo. Preiskave izvaja na lastno pobudo ali na podlagi prejetih poročil. V prejšnjem sistemu je komisija PCAC o svojih rezultatih preiskav poročala ministru za pravosodje, zakonodaja pa ni zahtevala nadaljnega spremljanja izvrševanja ali pregona. Izražena je bila tudi zaskrbljenost v zvezi s preglednostjo o tem, katere zadeve je preiskovala komisija PCAC in kakšna priporočila je pripravila ⁴⁷. Evropska komisija, Beneška komisija in skupina GRECO so izrazile zaskrbljenost v zvezi z omejeno uspešnostjo komisije PCAC glede preiskav in glede tega, da je imenovanje njenih članov odvisno od predsednika vlade ⁴⁸. Vlada je spomladi 2020 predstavila predloge za spremembo postopka imenovanja. Parlament je te predloge sprejel 29. julija 2020. V skladu z novim postopkom predsednika komisije PCAC imenuje predsednik republike, ki deluje v skladu z dvotretjinsko podporo v parlamentu ⁴⁹. Ostala člana komisije PCAC pa predsednik republike imenuje po posvetovanju s predsednikom vlade oziroma vodjo opozicije. V skladu z novimi pravili ima komisija PCAC večje preiskovalne pristojnosti za širši obseg koruptivnih praks. Ko komisija PCAC med preiskavo ugotovi, da je ravnanje po njenem mnenju koruptivno ali povezano s koruptivnimi praksami ali vodi do takih praks, je v novi zakonodaji predvideno, da se poročilo o rezultatih preiskave posreduje generalnemu državnemu tožilcu ⁵⁰. Zaradi teh sprememb se bodo lahko komisija PCAC ter varuh človekovih pravic, komisar za standarde v javnem življenju in generalni revizor pritožili zoper odločitve generalnega državnega tožilca o neuvedbi pregona. Vendar viri ⁵¹ komisije PCAC ostajajo omejeni, zato obstajajo dvomi o njeni zmogljivosti za izvajanje učinkovitih preiskav. Beneška komisija je v svojem mnenju iz junija 2020 na splošno pozdravila načrte za reforme, trenutno pa pripravlja dodatno mnenje o zakonodajnih besedilih teh reform ⁵².

Obravnava primerov korupcije na visoki ravni je pomanjkljiva. Zlasti naj bi kazenske zadeve zoper nosilce najvišjih izvršnih funkcij ostajale v zgodnjih fazah kazenskega postopka. Kljub zagotovitvi novih dokazov v takih primerih ni jasno, ali so bili uvedeni ustrezni preiskovalni postopki ⁵³. Pregon v zvezi s kaznivimi dejanji, povezanimi s korupcijo, izvajajo uslužbenci malteške izvršilne policije iz enote za gospodarski kriminal. Kot je navedeno v poročilu o državi v okviru evropskega semestra za leto 2020 ⁵⁴ in resolucijah

⁴⁶ Flash Eurobarometer 482 (2019).

⁴⁷ European Commission, Country Report for Malta 2019, SWD(2019) 1017 final, str. 41.

⁴⁸ European Commission, Country Report for Malta 2019, SWD(2019) 1017 final, str. 41; GRECO (2019), Fifth Evaluation Round – Evaluation Report; Venice Commission opinion (CDL-AD(2018)028), točka 72.

⁴⁹ Dokler parlament ne doseže dvotretjinske večine, v skladu z novim postopkom funkcijo predsednika ne glede na okoliščine še naprej opravlja oseba, ki je trenutno na tem položaju.

⁵⁰ 29. julija 2020 so bile sprejete podobne določbe za varuha človekovih pravic. Zlasti če med preiskavo ali po njej varuh človekovih pravic meni, da obstajajo dokazi o koruptivni praksi v skladu z opredelitvijo iz zakona o stalni protikorupcijski komisiji, lahko svoje ugotovitve predloži neposredno generalnemu državnemu tožilcu. Julija 2020 so bile parlamentu predložene podobne določbe glede komisarja za standarde v javnem življenju in generalnega revizorja.

⁵¹ Do zdaj osebje komisije PCAC sestavljajo trije člani in sekretar s polnim delovnim časom.

⁵² To mnenje bo predvidoma sprejeto oktobra 2020.

⁵³ GRECO (2019), Fifth Evaluation Round – Evaluation Report, točka 107.

⁵⁴ European Commission, Country Report for Malta 2020, SWD(2020) 517 final, str. 40 in 41.

Evropskega parlamenta⁵⁵, so bile policijske preiskave nepopolne, kazniva dejanja, povezana s korupcijo in zlorabo pooblastil, pa se niso učinkovito preganjala. Po navedbah organov so leta 2019 evidentirali sedem tekočih preiskav o koruptivnih ravnanjih, v katerih so sodelovali javni uradniki, pri dveh pa je šlo za zadevi, povezani s korupcijo na visoki ravni. Možnost pritožbe zoper neuedbo pregona s strani policije je že zagotovljena, uvedena pa je bila nova določba, ki omogoča tudi pritožbe zoper neuedbo pregona s strani generalnega državnega tožilca⁵⁶.

Spremenil se je postopek izbire in imenovanja policijskega komisarja,⁵⁷ ki je bil prav tako eden od pomislekov, izraženih v mnenju Beneške komisije iz decembra 2018. 1. aprila 2020 je parlament sprejel predlog zakona, ki spreminja postopek izbire in imenovanja policijskega komisarja⁵⁸. Komisija za javne uslužbenke bo morala popolnoma neodvisno in samostojno izvesti javni razpis ter kabinetu ministrov predlagati dva kandidata. Kabinet nato izbere enega od obeh kandidatov v ožjem izboru. Po novopredlagani metodi je poleg tega predvideno, da se za kandidata v ožjem izboru opravi tudi parlamentarni nadzor pred parlamentarnim odborom za imenovanje na javne funkcije.

Viri in zmogljivosti policijske enote za gospodarski kriminal so se povečali. Med decembrom 2019 in septembrom 2020 se je znatno povečalo število policistov v enoti za gospodarski kriminal, in sicer z 58 na 98. Poudarek je na področjih, na katerih policija v preteklosti ni imela zmogljivosti za ukrepanje, vključno z gospodarskim in finančnim kriminalom. Druga področja, za katera se pričakuje povečanje zmogljivosti, so zmogljivosti za analizo verige podatkovnih blokov, izboljšanje orodij za analizo obveščevalnih podatkov in dostop do dodatnih podatkovnih zbirk⁵⁹.

Leta 2013 je začel veljati zakon o zaščiti žvižgačev. Vključuje določbe za postopke o prijavi nepravilnega ravnanja v zasebnem sektorju in javni upravi⁶⁰. Vsi delodajalci, tudi vsa ministrstva, morajo določiti osebo, pristojno za prijave nepravilnosti, na katero se lahko obrnejo zaposleni, ki želijo zaupno razkriti nepravilno ravnanje. Oseba, pristojna za prijave nepravilnosti, pa mora ukrepati ali zadevo v razumnem času prijaviti policiji, če gre za kaznivo dejanje. Nepravilnosti je mogoče prijaviti v zvezi z zadevami, ki so se zgodile pred začetkom veljavnosti tega zakona ali po njem. Ta zakon ščiti osebe, ki ravna v dobri veri. Vendar je število prijav nepravilnosti do zdaj precej omejeno.

⁵⁵ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 18. decembra 2019 o pravni državi na Malti po nedavnih razkritjih okoliščin umora Daphne Caruana Galizia. Resolucija Evropskega parlamenta z dne 28. marca 2019 o stanju na področju spoštovanja načela pravne države in boja proti korupciji v EU, zlasti na Malti in Slovaškem.

⁵⁶ Del reforme vključuje uvedbo ukrepa za sodni nadzor nad odločitvami generalnega državnega tožilca o neuedbi pregona. S tem ukrepom bo oškodovanec (žrtev) imel možnost, da tako odločitev sodno izpodbija pred sodiščem. Pred takim izpodbijanjem bo oškodovanec lahko zahteval, da državni tožilec ponovno razmisli o sprejeti odločitvi, če pa državni tožilec ne spremeni svoje odločitve, se lahko oškodovanec obrne na sodišče in zahteva sodni nadzor nad odločitvijo generalnega državnega tožilca o neuedbi pregona zaradi nezakonitosti ali nerazumnosti. V okviru reforme imajo tudi generalni revizor, komisar za standarde v javnem življenju, stalna protikorupcijska komisija in varuh človekovih pravic pravico, da zahtevajo sodni nadzor nad odločitvijo generalnega državnega tožilca o neuedbi pregona, če so generalnemu državnemu tožilcu prijavili koruptivno prakso, kot je opredeljena v zakonu o stalni protikorupcijski komisiji.

⁵⁷ Opozoriti je treba, da je bilo v zadnjih sedmih letih zaporedno imenovanih pet policijskih komisarjev.

⁵⁸ 23. junija 2020 je bil v skladu z novimi pravili imenovan nov policijski komisar.

⁵⁹ Malteška policija kupuje programsko opremo, ki omogoča navzkrižno preverjanje različnih podatkov v centralizirani podatkovni zbirki, kar bo policiji olajšalo tudi usklajevanje z drugimi malteškimi subjekti. Projekt se financira iz sredstev EU v okviru programa Herkul III.

⁶⁰ Poglavlje 527 Laws of Malta.

Predloženi so bili predlogi v zvezi z imenovanjem oseb na najvišjih izvršnih funkcijah. Predložene so bile spremembe, ki zagotavljajo, da komisija za javne uslužbence, ki je neodvisni ustavni organ, predsedniku republike predlaga imenovanje ali razrešitev stalnih sekretarjev na podlagi jasnih in predhodno določenih zahtev. Glede zaupanja vrednih oseb so bile predložene spremembe zakona o državni upravi in zakona o standardih v javnem življenju⁶¹, ki zagotavljata jasno pravno podlago za imenovanje teh oseb. To je v skladu s priporočili Beneške komisije in skupine GRECO⁶² o stalnih sekretarjih⁶³ in zaupanja vrednih oseb⁶⁴. Beneška komisija pripravlja dodatno mnenje o zakonodajnih besedilih, predloženih parlamentu⁶⁵.

Izvedeno je bilo javno posvetovanje za uvedbo ureditve lobiranja, ki trenutno ni urejeno. Komisar za standarde v javnem življenju je objavil posvetovalni dokument s predlogi za ureditev lobiranja⁶⁶. Izdati namerava priporočila za spremembo etičnih kodeksov za ministre in poslance, kot je določeno v zakonu o standardih v javnem življenju⁶⁷. Ministrstvo za okolje, podnebne spremembe in prostorsko urejanje je kot pilotni projekt vzpostavilo platformo registra za preglednost, ki že deluje.

Komisar za standarde v javnem življenju je izrazil pomisleke glede nasprotja interesov poslancev. Odkar je komisar za standarde v javnem življenju leta 2018 nastopil funkcijo, se skrbno pregledujejo prijave premoženjskega stanja poslancev. Razlog za to je zakon o standardih v javnem življenju, ki je začel veljati 30. oktobra 2018. Komisar pregleda prijave in predlaga tudi pregled podrobnosti, ki jih je treba poslati. Vendar se prijave, razen od ministrov in parlamentarnih sekretarjev, ne razkrijejo javnosti. Glede nasprotja interesov je komisar izdal odločbo o pritožbi, ki jo je julija 2019 predložil poslanec in se je nanašala na morebitno nasprotje interesov poslancev, ki opravljajo funkcije v javnem sektorju ali temu sektorju zagotavljajo pogodbene storitve. Komisar je v svojem poročilu⁶⁸ navedel, da sta dve tretjini poslancev brez funkcij imenovani na položaje v javnem sektorju ali pa imajo ti poslanci sklenjene pogodbe z javnim sektorjem, ter sklenil, da je zaposlovanje poslancev brez funkcije s strani vlade popolnoma neprimerno, pri čemer je pozval k odpravi te prakse. V okviru trenutne ustavne reforme je predvidena tudi morebitna reforma statuta poslancev⁶⁹. Za osebe na najvišjih izvršnih funkcijah, kot so stalni sekretarji in zaupanja vredne osebe, ne veljajo enake deklarativne obveznosti kot za poslance. Predložiti morajo osnovne podatke v

⁶¹ Poglavlje 595 Laws of Malta.

⁶² Venice Commission Opinion (CDL-AD(2020)006), točke 115–129; GRECO (2019), Fifth Evaluation Round – Evaluation Report, točke 24–26.

⁶³ Stalni sekretarji so najvišji javni uslužbenci. V skladu s sedanjimi pravili člen 92(3) ustave določa, da je pristojnost za imenovanje stalnih sekretarjev in njihovo razrešitev podeljena predsedniku po posvetovanju s predsednikom vlade, ki se pred tem posvetuje s komisijo za javne uslužbence.

⁶⁴ V skladu s sedanjimi pravili je po zakonu o standardih v javnem življenju, sprejetem 30. oktobra 2018, zaupanja vredna oseba opredeljena kot zaposleni ali oseba v kabinetu ministra ali parlamentarnega sekretarja, ki deluje kot svetovalec ministra ali parlamentarnega sekretarja ali ima izvršilno vlogo na ministrstvu ali v parlamentarnem sekretariatu ter ni bila zaposlena v skladu s postopkom iz člena 110 ustave.

⁶⁵ To mnenje bo predvidoma sprejeto oktobra 2020.

⁶⁶ Towards the Regulation of Lobbying in Malta, Commissioner for Standards in Public Life, 28. februar 2020.

⁶⁷ Priporočila komisarja za standarde v javnem življenju niso zavezujoča za vlado.

⁶⁸ Case Report, št. K/002, z dne 5. julija 2019, Commissioner for Standards in Public Life.

⁶⁹ Glej oddelek IV.

skladu z etičnim kodeksom za javne uslužbenke, ki je priložen zakonu o državni upravi⁷⁰. Zaupanja vredne osebe so pod nadzorom komisarja za standarde v javnem življenju⁷¹.

III. PLURALNOST MEDIJEV

Svoboda izražanja je zapisana v malteški ustavi⁷² in zakonu o Evropski konvenciji (poglavje 319 Laws of Malta). Z zakonom o medijih in obrekovanju z dne 14. maja 2018, ki je razveljavil zakon o tisku iz leta 1974, so bili prenovljeni zakoni o obrekovanju. Neodvisnost organa za radiotelevizijo zagotavlja ustava. Na oblikovanje malteškega medijskega prostora še vedno vpliva dejstvo, da je več medijskih hiš v lasti dveh glavnih političnih strank, ki jih tudi uredniško nadzirata. Umor preiskovalne novinarko Daphne Caruana Galizia oktobra 2017 so številni videli kot napad na svobodo izražanja, sprožil pa je tudi pomisleke o svobodi medijev in varnosti novinarjev na Malti⁷³.

Neodvisnost organa za radiotelevizijo je zapisana v ustavi⁷⁴. Ustava določa merila za upravičenost in izključitev za člane organa za radiotelevizijo ter postopek za njihovo imenovanje. Kot je podrobneje določeno v sekundarni zakonodaji, je organ za radiotelevizijo gospodarska družba, ki deluje kot ločena pravna oseba ter je pravno in funkcionalno neodvisna od vlade ali katerega koli drugega zasebnega ali javnega organa⁷⁵. Odločitve organa za radiotelevizijo je mogoče izpodbijati pri pritožbenem in ustavnem sodišču. Organ za radiotelevizijo se financira iz sredstev konsolidiranega državnega sklada, ki so namenjena plačam zaposlenih⁷⁶. Poleg tega organ za radiotelevizijo svoje izdatke financira s pobiranjem pristojbin in izterjavo glob, naloženih radiotelevizijskim podjetjem.

Člane organa za radiotelevizijo imenuje predsednik republike po posvetovanju s predsednikom vlade, ki pa se pred tem posvetuje z vodjo opozicije. V poročilu Media Pluralism Monitor za leto 2020 (v nadaljnjem besedilu: poročilo MPM 2020) je ocenjeno, da sta neodvisnost in uspešnost organa za radiotelevizijo izpostavljena srednjemu tveganju, glede na to, da gre pri vseh petih članih upravnega odbora dejansko za politična imenovanja. Člani so imenovani iz vrst dveh glavnih malteških političnih strank, ti stranki pa načeloma sporazumno določita tudi predsednika. V poročilu MPM 2020 je poudarjeno, da organ za radiotelevizijo dejansko spremlja in ureja javne medije (tj. Public Broadcasting Services (PBS)), pri čemer drugi glavni medijski hiši, ki sta v lasti laburistične stranke oziroma nacionalistične stranke, *de facto* „sami vzpostavljata ravnovesje z uredniško odgovornostjo“. V revidirani direktivi o avdiovizualnih medijskih storitvah⁷⁷ je določenih več posebnih

⁷⁰ Skupina GRECO je izdala priporočilo o razširitvi deklarativnih obveznosti, ki veljajo za poslance, tudi na osebe na najvišjih izvršnih funkcijah. Glej GRECO, Fifth Evaluation Round – Evaluation Report, točki 94 in 95.

⁷¹ Prispevek Malte za Poročilo o stanju pravne države, str. 42.

⁷² Člen 41 ustave.

⁷³ Malta je na svetovnem indeksu svobode medijev, ki ga objavlja organizacija Reporters Without Borders (Novinarji brez meja), med letoma 2019 in 2020 padla še za štiri mesta in se zdaj uvršča na 81. mesto na svetu.

⁷⁴ Člen 119(1) ustave določa, da organa za radiotelevizijo pri izvajanju funkcij ne usmerja ali nadzira nobena druga oseba ali organ ter da mora organ za radiotelevizijo zagotoviti stalno spoštovanje nepristranskosti v zvezi z zadevami, ki so politično ali gospodarsko sporne ali se nanašajo na trenutno javno politiko, in pravično porazdelitev radiotelevizijskih zmogljivosti in časa med osebe, ki pripadajo različnim političnim strankam.

⁷⁵ Člen 4(1) Broadcasting Act z dne 1. junija 1991.

⁷⁶ Člen 24(1)(b) Broadcasting Act.

⁷⁷ Direktiva (EU) 2018/1808 Evropskega parlamenta in sveta z dne 14. novembra 2018 o spremembi Direktive 2010/13/EU.

jamstev za zagotavljanje neodvisnosti in učinkovitosti nacionalnih regulativnih organov za medije. Parlament trenutno razpravlja o predlogu zakona o prenosu te direktive⁷⁸.

Inštitut malteških novinarjev (IGM) je bil leta 1989 ustanovljen kot združenje, ki povezuje medijske delavce. Inštitut IGM je sprejel kodeks novinarske etike⁷⁹ in nadzoroval vzpostavitev komisije za etiko v medijih (PEC), ki obravnava pritožbe zoper novinarje, ki izhajajo iz tega kodeksa. Imel je ključno vlogo pri sprejemanju sprememb malteškega zakona o tisku, ki zdaj vključuje zaupnost virov, omejeno imuniteto, pravico do obveščenosti in pravico do ugovora. V poročilu MPM 2020 je poudarjeno, da se inštitut IGM, ki je edina organizacija poklicnih novinarjev v državi, na splošno ne šteje za učinkovit pri varovanju uredniške neodvisnosti in da očitno nima dovolj vpliva pri zagotavljanju splošnega dobrega počutja svojih članov⁸⁰.

Organ za radiotelevizijo zbira podatke o lastništvu medijskih hiš, vendar se nikjer ne zahteva, da bi morali biti ti podatki zlahka dostopni javnosti. To vključuje tudi radijske in televizijske postaje v lasti političnih strank, ki se obravnavajo kot komercialne radiotelevizije. Kadar pride do sprememb deležev v medijski družbi, je treba o tem obvestiti organ za radiotelevizijo, ki zadevo nato skrbno pregleda. Podatki o registraciji in lastništvu družbe so na voljo v spletnem registru, ki ga vodi malteški poslovni register. Za medijske družbe ne veljajo nobene posebne pravne obveznosti, po katerih bi morale te svojo lastniško strukturo objaviti na način, ki bi javnosti omogočal preprost dostop do teh informacij. Poleg tega ima organ za radiotelevizijo pravico pridobiti vse informacije od imetnikov dovoljenj, za katere meni, da so potrebne, vendar teh informacij ne objavi. V poročilu MPM 2020 je zato navedeno, da glede preglednosti lastništva medijev obstaja srednje tveganje, čeprav je javnost na splošno seznanjena s tem, v čigavi lasti so medijske družbe v državi⁸¹.

Političnim strankam je izrecno dovoljeno, da imajo v lasti, nadzirajo ali so uredniško odgovorne za televizijske in radijske storitve po vsej državi. To je določeno v zakonu o radioteleviziji. Dve glavni parlamentarni politični stranki imata dejansko v lasti, nadzirata ali upravljata več malteških medijskih in radiotelevizijskih hiš. Zaradi tega je v poročilu MPM 2020 navedeno, da obstaja veliko akutno tveganje za politično neodvisnost medijev in da „glede imenovanja ali razrešitve urednikov ni splošnih regulativnih zaščitnih ukrepov, iz česar sledi, da je politično vplivanje na taka imenovanja ali razrešitve neizbežno, saj je več medijskih hiš v lasti političnih strank“⁸².

Za ureditev državnega oglaševanja ni vzpostavljen pravni okvir. Zaradi tega obstajajo določena tveganja za zlorabo s strani vlade in posameznih politikov⁸³. Vlada vse leto uporablja sredstva državnega oglaševanja, vendar jih kot obliko posrednega političnega oglaševanja uporablja predvsem v mesecih pred volitvami. V nedavni preiskavi malteškega komisarja za standarde v javnem življenju je bilo ugotovljeno, da je med ministri zelo razširjena raba javnih virov za ustvarjanje vsebine na osebnih straneh družbenih medijev. Komisar je zato predlagal smernice o uporabi družbenih medijev za ministre in parlamentarne

⁷⁸ Predlog zakona (o spremembah) o radioteleviziji (zakon št. 145) je v postopku razprave pred odborom za obravnavo zakonov.

⁷⁹ Code of Journalistic Ethics (Kodeks novinarske etike): <https://igm.org.mt/resources/code-of-journalistic-ethics/>.

⁸⁰ 2020 Media Pluralism Monitor, Country Report on Malta, str. 11.

⁸¹ 2020 Media Pluralism Monitor, Country Report: Malta, str. 12.

⁸² 2020 Media Pluralism Monitor, Country Report: Malta, str. 13–16.

⁸³ Glej prejšnjo opombo.

sekretarje, v poročilu pa je še navedeno, da se je vlada zavezala k spoštovanju teh smernic⁸⁴. Na podlagi teh dejavnikov iz poročila MPM 2020 izhaja, da sta državna ureditev virov in podpora medijskemu sektorju izpostavljena srednjemu tveganju.

Zakon o prostem dostopu do informacij določa pravni okvir za dostop do informacij, ki jih hranijo javni organi. Zakon določa, da lahko državljani Malte, državljani EU in vsi, ki na Malti prebivajo vsaj pet let, zahtevajo dostop do takih informacij⁸⁵. Vsaka zavrnitev dostopa mora biti utemeljena in se je zoper njo mogoče pritožiti. Vendar široka opredelitev razlogov za zavrnitev in upravni stroški postopka pogosto ovirajo dostop do javnih informacij⁸⁶. Novinarji so poročali o primerih, ko so zaradi precejšnjih zamud in neodzivnosti imeli težave pri zahtevanju takega dostopa⁸⁷. V poročilu MPM 2020 je zato ocenjeno, da je dostop do informacij izpostavljen srednjemu tveganju. To zlasti vzbuja skrb zaradi pomembnosti te pravice. Vlada kot odziv na priporočila skupine GRECO trenutno proučuje morebitne nadaljnje korake za odpravo ozke razlage javnega interesa za razkritje.

V teku je javna raziskava umora novinark Daphne Caruana Galizia, ki jo vodi nekdanji sodnik. Po velikem pritisku novinarkine družine, malteške civilne družbe ter evropskih in mednarodnih tiskovnih agencij se je septembra 2019 začela javna raziskava. K začetku take preiskave je v svoji resoluciji posebej pozvala Parlamentarna skupščina Sveta Evrope⁸⁸. Namen te javne raziskave je ugotoviti, ali je država izpolnila svoje pozitivne obveznosti glede sprejemanja preventivnih operativnih ukrepov za zaščito posameznikov, katerih življenja ogrožajo kazniva dejanja, zlasti novinarjev, in posebej proučiti vse okoliščine umora novinark Caruana Galizia. V javni raziskavi je bilo do zdaj razkritih več elementov, ki so jih organizacije za svobodo tiska označile kot „skrb vzbujajoča razkritja državne korupcije in nekaznovanja kršiteljev v zvezi s tem primerom [...], ki podrobneje razkrivajo pomanjkljivosti pravne države na Malti ter globoko zakoreninjeno nekaznovanje v zvezi z umorom novinark Caruana Galizia in primeri zlorabe moči na visoki ravni, ki jih je raziskovala“⁸⁹. V poročilu MPM 2020 je ocenjeno, da je področje novinarskega poklica, standardov in zaščite izpostavljeno srednjemu tveganju, in navedeno, da je mogoče „glede na nadaljnji razvoj dogodkov in razkritja v zvezi s primerom novinark Caruana Galizia ter glede na nadaljnje preiskave neodvisnih novinarjev o korupciji na visoki ravni z gotovostjo trditi, da se osebe, ki opravljajo te poklice, počutijo ogrožene“. Poročilo MPM 2020 navaja preiskavo neodvisne spletne platforme, ki je ugotovila, da se proti preiskovalnim novinarjem, kritičnim do države, izvaja vrsta sovražnih kampanj⁹⁰. Evropska komisija je večkrat

⁸⁴ Commissioner for Standards in Public Life, Case Report z dne 7. maja 2020, št. K/010.

⁸⁵ Freedom and Information Act iz leta 2008, kakor je bil spremenjen leta 2012 (poglavje 496 Laws of Malta).

⁸⁶ GRECO (2019), Fifth Evaluation Round – Evaluation Report.

⁸⁷ V 2020 Media Pluralism Monitor, Country Report: Malta, str. 11, je navedeno, da je določeno uredništvo poročalo o 80 % neodgovorjenih zahtev, ki so bile posredovane vladnim subjektom.

⁸⁸ Resolucija št. 2293 (2019), ki jo je Parlamentarna skupščina Sveta Evrope sprejela 26. junija 2019 po predložitvi poročila poročevalca Pietra Omtzigta z naslovom „Daphne Caruana Galizia’s assassination and the rule of law in Malta and beyond: ensuring that the whole truth emerges“.

⁸⁹ Izjava, ki so jo podpisali organizacija ARTICLE 19, Združenje evropskih novinarjev (AEJ), Odbor za zaščito novinarjev (CPJ), Evropsko središče za svobodo tiska in medijev (ECPMF), Evropska zveza novinarjev (EFJ), organizacija Free Press Unlimited, organizacija Index on Censorship, Mednarodna mreža za varstvo in širjenje svobode izražanja (IFEX), Mednarodni inštitut za tisk (IPI), organizacija Osservatorio Balcani e Caucaso Transeuropa (OBCT), združenje ameriških pisateljev PEN America, mednarodno združenje pisateljev PEN International, združenje škotskih pisateljev Scottish PEN in organizacija Transparency International. <https://www.article19.org/resources/malta-renewed-call-for-justice-1000-days-after-the-assassination-of-daphne-caruana-galizia/>.

⁹⁰ 2020 Media Pluralism Monitor, Country Report: Malta, str. 11.

poudarila, da je treba osebe, ki so odgovorne za umor novinarke Caruana Galizia, privedi pred sodišče brez političnega vmešavanja⁹¹.

Na Malti se še vedno čutijo posledice umora najvidnejše malteške preiskovalne novinarke. Na platformi Sveta Evrope za promocijo zaščite novinarstva in varnosti novinarjev so bila leta 2019 objavljena tri opozorila⁹², ki jih je še treba obravnavati. Država se je odzvala na dve opozorili. Prvo opozorilo se nanaša na kibernetški napad na neodvisno preiskovalno spletno medijsko platformo The Shift News. Drugo in tretje opozorilo pa se nanašata na pravne grožnje proti trem novinarjem zaradi raziskovanja v zvezi s knjigo o umoru novinarke Caruana Galizia oziroma na ravnanje z novinarji po tiskovni konferenci na uradu predsednika vlade⁹³. Na platformi je bilo leta 2020 objavljeno opozorilo v zvezi s tožbo SLAPP⁹⁴, ki jo je zoper platformo The Shift News vložil poslovnež.

IV. DRUGA INSTITUCIONALNA VPRAŠANJA, POVEZANA S SISTEMOM ZAVOR IN RAVNOVESIJ

Malta je parlamentarna republika z enodomnim parlamentom, v kateri ima zakonodajno oblast predstavniški dom, poslanci pa so izvoljeni za petletni mandat. Izvršilno oblast izvajata predsednik, ki ga izvoli parlament, in kabinet, ki ga vodi predsednik vlade. Vsi vladni ministri, vključno s predsednikom vlade, morajo biti poslanci. Ustavne zadeve obravnava ustavno sodišče. V skladu z ustavo je vzpostavljenih več neodvisnih organov, vključno z uradom varuha človekovih pravic. Julija 2020 je parlament sprejel več ustavnih reform⁹⁵.

Sprejeta je bila ustavna reforma postopka volitev predsednika Malte. Reforma, ki je bila sprejeta 29. julija 2020, zagotavlja, da je predsednik Malte v parlamentu izvoljen z dvotretjinsko večino in ne več z navadno večino, kar je v skladu z mnenjem Beneške komisije iz junija 2020. Dokler parlament ne doseže dvotretjinske večine, v skladu z novimi pravili funkcijo predsednika še naprej opravlja oseba, ki je trenutno na tem položaju. Dvotretjinska večina v parlamentu je potrebna tudi za razrešitev predsednika. Postopek volitev in razrešitve predsednika z dvotretjinsko večino v parlamentu je priporočila Beneška komisija⁹⁶, prispeval pa bi lahko h krepitvi predsednikove vloge pri nadziranju vlade. Beneška komisija trenutno pripravlja dodatno mnenje o zakonodajnem besedilu te reforme⁹⁷.

Potrjena je bila tudi ustavna reforma za krepitev vloge varuha človekovih pravic, predlog o ustanovitvi institucije za človekove pravice pa se obravnava v parlamentu. Naloga varuha človekovih pravic je preiskovanje ukrepov, ki jih je sprejela vlada ali drug organ, kakor je določeno z zakonom, preiskave pa lahko izvede na lastno pobudo ali na

⁹¹ Skupna izjava prvega podpredsednika Evropske komisije Fransa Timmermansa, podpredsednika Evropske komisije Andrusa Ansipa ter komisark Věre Jourove in Marije Gabriel leto po umoru malteške novinarke Daphne Caruana Galizia z dne 16. oktobra 2018. Glej tudi resolucije Evropskega parlamenta iz prejšnjih oddelkov.

⁹² Council of Europe, Platform to promote the protection of journalism and safety of journalists, <https://www.coe.int/en/web/media-freedom>. Kot je navedeno v priporočilu Sveta Evrope 2016/4, morajo države članice vzpostaviti celovit zakonodajni okvir, ki novinarjem in drugim medijskim akterjem omogoča, da k javni razpravi prispevajo učinkovito in brez strahu.

⁹³ Malteški organi so se odzvali na to zadnje opozorilo.

⁹⁴ Strateška tožba za onemogočanje udeležbe javnosti.

⁹⁵ Act no. XLIV of 2020, to further amend the Constitution of Malta relative to the appointment of the President of Malta; Act no. XLII of 2020, to amend laws which regulate the Office of the Ombudsman.

⁹⁶ Venice Commission opinion (CDL-AD(2020)006), točke 86–91. Beneška komisija je predlagala tudi uvedbo postopnega mehanizma za preprečevanje zastojev.

⁹⁷ To mnenje bo predvidoma sprejeto oktobra 2020.

podlagi pritožbe. Reforma, ki jo je parlament sprejel 29. julija 2020, v ustavo vključuje način imenovanja in razrešitve varuha človekovih pravic⁹⁸ ter njegovo pravico do dostopa do informacij. Reforma določa tudi, da lahko varuh človekovih pravic svoje ugotovitve predloži neposredno generalnemu državnemu tožilcu, če med preiskavo ali po njej meni, da obstajajo dokazi o koruptivni praksi v skladu z opredelitvijo iz zakona o stalni protikorupcijski komisiji. Namen reforme je odziv na priporočila Beneške komisije⁹⁹. Opozoriti je treba, da je tudi Organizacija združenih narodov priporočila okrepitev neodvisnosti urada komisarja za otroke z zagotovitvijo ustreznih posebnih in ločenih človeških, tehničnih in finančnih virov ter imunitete, ki je potrebna za učinkovito izvajanje funkcij¹⁰⁰. Leta 2019 je bil v parlamentu predložen predlog o ustanovitvi institucije za človekove pravice. O predlogu zakona v zvezi z ustanovitvijo komisije za človekove pravice in enakost se razpravlja v ustreznih parlamentarnih odborih¹⁰¹.

Parlamentu je bila predložena ustavna reforma v zvezi z imenovanjem določenih neodvisnih komisij. Vlada je predlagala, naj se pristojnosti v zvezi z imenovanjem več neodvisnih komisij prenesejo s predsednika vlade na kabinet ministrov, vključno s pristojnostmi glede malteške centralne banke ter komisarja za obveščanje in varstvo podatkov. Beneška komisija je v svojem mnenju iz junija 2020 pozdravila namero vlade, da bo v okviru ustavne konvencije pod predsednikovim vodstvom nadalje razpravljala o imenovanju drugih neodvisnih organov, kot so volilna komisija, komisija za javne uslužbenke in organ za radiotelevizijo¹⁰².

Začel se je tudi postopek razmisleka o vlogi parlamenta. Obravnavajo se morebitne reforme v zvezi s statutom poslancev, čeprav konkretni ukrepi še niso bili predlagani¹⁰³. Beneška komisija je navedla potrebo po okrepitvi malteškega parlamenta, da bo lahko učinkovito nadziral vlado¹⁰⁴, in predlagala spremembo sistema, da se poslanec zagotovi zaposlitev za polni čas in plačilo. Predlagala je tudi, da bi morali poslanci imeti dostop do nepristranskih raziskovalnih zmogljivosti in/ali podporo višjega posvetovalnega organa. Poleg tega bi se morali izogibati prekomerni uporabi delegirane zakonodaje.

Sodbe ustavnega sodišča nimajo učinka *erga omnes*. Kadar ustavno sodišče v svoji sodbi razglasi, da je katera od določb zakona neustavna, je za razveljavitev ali spremembo tega zakona pristojen parlament. Beneška komisija je navedla, da se v praksi to očitno ne zgodi v

⁹⁸ Reforma poleg tega določa, da dokler parlament ne doseže dvotretjinske večine, funkcijo varuha človekovih pravic ne glede na okoliščine še naprej opravlja oseba, ki je trenutno na tem položaju.

⁹⁹ Venice Commission opinion (CDL-AD(2020)006), točke 61–64. Beneška komisija trenutno pripravlja dodatno mnenje o zakonodajnem besedilu. To mnenje bo predvidoma sprejeto oktobra 2020.

¹⁰⁰ United Nations Committee on the Rights of the Child (Odbor Organizacije združenih narodov za pravice otroka) (2019).

¹⁰¹ Prispevek Evropske mreže nacionalnih institucij za človekove pravice za Poročilo o stanju pravne države za leto 2020.

¹⁰² Venice Commission opinion (CDL-AD(2020)006), točke 65–69.

¹⁰³ Postopek usmerja odbor, ki ga sestavljata dve glavni politični stranki pod vodstvom predsednika. Na začetku leta 2020 je bilo izvedeno javno posvetovanje. Komisar za standarde v javnem življenju je predlagal okrepitev vloge parlamenta: Commissioner for Standards in Public Life, Towards Higher Standards in Public Life, Proposals to Modernise the Provisions of the Constitution on Parliament, the Judiciary and Public Administration, 30. oktober 2019.

¹⁰⁴ Venice Commission opinion (CDL-AD(2020)006), točke 92–94.

vseh primerih, kar pomeni nadaljnjo uporabo določb, ki jih je sodišče razglasilo kot neustavne¹⁰⁵.

Nerešeni ostajajo izzivi glede omejene uporabe instrumentov, ki temeljijo na dokazih, in glede uspešnosti javnih posvetovanj v zakonodajnem postopku. Na voljo so različni kanali za posvetovanje z javnostjo, vendar se do določene mere prosto presoja o tem, ali sprožiti širša javna posvetovanja ali ne, v zvezi s tem pa obstajajo tudi številne izjeme. Rezultati postopkov javnega posvetovanja niso vedno pravočasno objavljeni na spletu in niso vedno preprosto dostopni¹⁰⁶. Poleg tega po navedbah Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj Malta nima sistematičnega pristopa k pregledovanju, ali zakoni in drugi predpisi dosegajo predvidene cilje politik¹⁰⁷. Načrtujejo se pobude v zvezi s spletnimi posvetovanji in uvedbo platforme za e-sodelovanje v okviru strateškega načrta za digitalno preobrazbo javne uprave v obdobju 2019–2021.

Ukrepi za spopadanje s pandemijo so bili sprejeti v okviru razglasitve izrednega stanja v javnem zdravju. Nadzornik za javno zdravje ima po zakonu o javnem zdravju pooblastila, da sprejme, spremeni ali prekliče odredbe v primerih epidemije in nalezljivih bolezni, vendar se v teh primerih lahko izvaja sodni nadzor¹⁰⁸. Nadzornik za javno zdravje je 1. aprila 2020 razglasil izredno stanje v javnem zdravju z retroaktivnim učinkom od 7. marca 2020¹⁰⁹ in ga preklical 30. junija 2020.

V javnih razpravah imajo vse pomembnejšo vlogo organizacije civilne družbe. Glede na prej navedene pogoje za novinarje je družbeni prostor opredeljen kot omejen¹¹⁰. Hkrati so začele organizacije civilne družbe dejavneje sodelovati v javnih razpravah po umoru preiskovalne novinarke Daphne Caruana Galizia. Glavni zakon, ki ureja okvir za civilno družbo, je zakon o prostovoljnih organizacijah¹¹¹, v katerem je določeno, da so organizacije civilne družbe prostovoljne ter od vlade neodvisne in avtonomne organizacije, vlada pa mora njihov status spoštovati ves čas. Strukture za sodelovanje in udeležbo civilne družbe bi bilo mogoče izboljšati, vendar so organizacije civilne družbe v zadnjih letih vse bolj dejavne v razpravah o vprašanjih, povezanih s pravno državo, vključno s potrebo po reformah glede organizacije pravosodnega sistema in boja proti korupciji¹¹². Vlada je izrazila svojo zavezo k spremembam različnih delov zakonodaje, da se zagotovi obravnavo ranljivosti prostovoljnih organizacij¹¹³.

¹⁰⁵ Venice Commission opinion (CDL-AD(2020)006), točke 80–84. Venice Commission Opinion (CDL-AD(2018)028), točke 74–79.

¹⁰⁶ GRECO (2019) Fifth Evaluation Round – Evaluation report.

¹⁰⁷ OECD (2019), Indicators of Regulatory Policy and Governance – Malta.

¹⁰⁸ 29. maja 2020 je prvi senat civilnega sodišča odločil, da je bila z odredbo nadzornika za javno zdravje, na podlagi katere so bili za nedoločen čas odloženi zakonski roki, kršena pravica do zaščite pred samovoljno aretacijo ali omejitvijo gibanja.

¹⁰⁹ V času izrednega stanja v javnem zdravju je lahko nadzornik za javno zdravje odredil ukrepe za zmanjšanje, odstranitev ali odpravo groženj javnemu zdravju, vključno z ločitvijo ali izolacijo oseb, evakuacijami in preprečevanjem dostopa do posameznih območij.

¹¹⁰ Ocene, ki jih daje globalno združenje organizacij civilne družbe CIVICUS. Ocene so razvrščene v pet kategorij: odprta, omejena, ovirana, zatrta in zaprta.

¹¹¹ Poglavje 492 Laws of Malta.

¹¹² Prispevki organizacij civilne družbe Republika in Daphne Caruana Galizia Foundation za Poročilo o stanju pravne države za leto 2020.

¹¹³ Prispevek Malte za Poročilo o stanju pravne države za leto 2020. Zakonodaja, ki spreminja zakon o prostovoljnih organizacijah ter civilni zakonik in zakon o skladih in skrbnikih skladov, je bila sprejeta 29. julija 2020.

Priloga I: Seznam virov po abecednem vrstnem redu*

** Seznam prispevkov, prejetih v okviru posvetovanja za Poročilo o stanju pravne države za leto 2020, je na voljo na spletišču Komisije.*

Centre for Media Pluralism and Media Freedom, 2020 Media pluralism monitor. <https://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2020>.

CIVICUS, Monitor tracking civic space, Malta. <https://monitor.civicus.org/country/malta/>.

Commissioner for Standards in Public Life, Case Report, št. K/002, 2019.

Commissioner for Standards in Public Life (2020), Towards the Regulation of Lobbying in Malta.

Council of Europe: Committee of Ministers (2010), Recommendation CM/Rec(2010)12 of the Committee of Ministers to member states on judges: independence, efficiency and responsibilities.

Council of Europe: Committee of Ministers (2016), Recommendation CM/Rec(2016)4 of the Committee of Ministers to member states on the protection of journalism and safety of journalists and other media actors.

Council of Europe: Parliamentary Assembly (2019), Resolution 2293 (2019) of the Parliamentary Assembly: Daphne Caruana Galizia's assassination and the rule of law in Malta and beyond: ensuring that the whole truth emerges.

Council of Europe, Platform to promote the protection of journalism and safety of journalists – Malta. <https://www.coe.int/en/web/media-freedom/malta>.

Council of Europe: Venice Commission (2010), Report on the Independence of the Judicial System Part I: The Independence of Judges (CDL-AD(2010)004).

Council of Europe: Venice Commission (2016), Rule of Law Checklist (CDL-AD(2016)017).

Council of Europe: Venice Commission (2018), Malta – Opinion on constitutional arrangements and separation of powers and the independence of the judiciary and law enforcement (CDL-AD(2018)028).

Council of Europe: Venice Commission (2020) – Malta – Opinion on proposed legislative changes (CDL-AD(2020)006).

Daphne Caruana Galizia Foundation, prispevek za Poročilo o stanju pravne države za leto 2020.

Directorate-General for Communication (2019), Flash Eurobarometer 482: Businesses' attitudes towards corruption in the EU.

Directorate-General for Communication (2020), Special Eurobarometer 502: corruption.

European Commission (2019), Country Report Malta, SWD(2019) 1017 final.

European Commission (2020), Country Report Malta, SWD(2020) 517 final.

European Network of National Human Rights Institutions (2020), Prispevek Evropske mreže nacionalnih institucij za človekove pravice za posvetovanje z deležniki za Poročilo o stanju pravne države za leto 2020.

Evropska komisija, Pregled stanja na področju pravosodja v EU za leto 2020.

Evropska komisija (2019), raziskava Eurobarometer med podjetji.

Evropsko sodišče za človekove pravice, sodba velikega senata z dne 6. novembra 2018 v zadevi Ramos Nunes de Carvalho e Sá proti Portugalski, pritožbe št. 55391/13, 57728/13 in 74041/13.

Evropsko sodišče za človekove pravice, sodba senata z dne 5. maja 2020 v zadevi Kövesi proti Romuniji, pritožba št. 3594/19.

GRECO (2019), Fourth Evaluation Round – Second Compliance Report on Malta on corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors.

GRECO (2019), Fifth Evaluation round – Evaluation Report on Malta on preventing corruption and promoting integrity in central governments and law enforcement agencies.

Malteška vlada (2020), prispevek Malte za Poročilo o stanju pravne države za leto 2020.

OECD (2019), Indicators of Regulatory Policy and Governance – Malta.

Reporters without Borders, Malta. <https://rsf.org/en/taxonomy/term/150>.

Repubblica, prispevek za Poročilo o stanju pravne države za leto 2020.

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 15. novembra 2017 o pravni državi na Malti.

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 28. marca 2019 o stanju na področju spoštovanja načela pravne države in boja proti korupciji v EU, zlasti na Malti in Slovaškem.

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 18. decembra 2019 o pravni državi na Malti po nedavnih razkritjih okoliščin umora Daphne Caruana Galizia.

Sodišče Evropske unije, sodba z dne 25. julija 2018, LM, C- 216/18 PPU.

Svet Evropske unije, Priporočilo Sveta z dne 20. julija 2020 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Malte za leto 2020 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Malte za leto 2020.

Transparency International (2020), Country Data – Malta. <https://www.transparency.org/en/countries/malta>.

United Nations Committee on the Rights of the Child (2019).

Virtualni obisk Malte v okviru priprave Poročila o stanju pravne države za leto 2020.

Priloga II: Obisk Malte

Deležniki, s katerimi so se službe Komisije virtualno sestale junija 2020:

- Združenje sodnikov
- Združenje mirovnih sodnikov
- Generalni državni tožilec
- Malteški organ za radiotelevizijo
- Odvetniška zbornica
- Komisar za standarde v javnem življenju
- Minister za pravosodje
- Stalna protikorupcijska komisija (PCAC)
- Policija: enota za gospodarski kriminal
- Nevladna organizacija Repubblika
- Državni pravobranilec

* Komisija se je na več horizontalnih srečanjih sestala tudi z naslednjimi organizacijami:

- Amnesty International
- Civil Liberties Union for Europe (Zveza za državljanske svoboščine v Evropi)
- Civil Society Europe
- Conference of European Churches (Konferenca evropskih cerkva)
- EuroCommerce
- European Center for Not-for-Profit Law
- European Centre for Press and Media Freedom (Evropsko središče za svobodo tiska in medijev)
- European Civic Forum
- Free Press Unlimited
- Front Line Defenders
- ILGA-Europe
- International Commission of Jurists (Mednarodna komisija pravnikov)
- International Federation for Human Rights (Mednarodna zveza za človekove pravice)
- International Press Institute (Mednarodni inštitut za tisk)
- Lifelong Learning Platform (Platforma za vseživljenjsko učenje)
- Open Society Justice Initiative/Open Society European Policy Institute
- Reporters without Borders (Novinarji brez meja)
- Transparency International EU